

Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Психологія та педагогіка:
методика та проблеми
практичного застосування»**

25–26 грудня 2020 р.

Львів
2020

УДК 159.9+37.01(063)

П86

П86 **Психологія та педагогіка: методика та проблеми практичного застосування:** Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 грудня 2020 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. – 184 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Психологія та педагогіка: методика та проблеми практичного застосування». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)

© Автори статей, 2020
© Львівська педагогічна спільнота, 2020

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Козолун А. В. ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СНУ	9
Лавріненко В. А. ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДЛІТКІВ-НЕФОРМАЛІВ ІЗ СУБКУЛЬТУР РІЗНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	13

НАПРЯМ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ (ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ІН.)

Єрмакова О. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	17
Козак О. Ю. НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ ЯК УМОВА АДАПТАЦІЇ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПЕДАГОГІВ	20
Козігора М. А., Ковальчук І. В. ДІАГНОСТИКА ПРИЧИН НЕУСПІШНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	23
Пристай О. В. РОЛЬ ЕМПАТІЇ У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНОЇ СИСТЕМИ КЕРІВНИКІВ ЗЗСО.....	26

НАПРЯМ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Баршевська В. Р. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВІВ ТА ЧИННИКІВ БУЛІНГУ У ПОЗАШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	30
Белей М. Д. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФЕНОМЕНОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	33

Бистранівська О. С. ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ УЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ТА БАТЬКІВ В УМОВАХ ЛОГОПЕДИЧНОГО ПУНКТУ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	36
Роменська Т. Г. ДІАГНОСТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТА СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ НАВИЧОК У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ДИТЯЧИМ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ.....	39
НАПРЯМ 4. СОЦІАЛЬНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	
Гарькавець С. О., Аксьонова В. Р. ДО ПРОБЛЕМИ БУЛІНГУ ТА МОБІНГУ, ЦІЛЯХІВ ЇЇ ВИРІШЕННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	44
НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Зайченко Н. І. ПРО ДОБРОЧЕСНЕ І ПОРОЧНЕ В ІСПАНСЬКИХ ПІДРУЧНИКАХ З МОРАЛІ НА МЕЖІ XIX – XX СТ.....	48
Kalichak Yu. L., Tsybulska O. B. PREPARATION OF SENIOR PRESCHOOL AGE CHILDREN FOR SCHOOLING	52
Kalichak Yu. L., Demyanchuk M. M. APPLICATION OF CONSTRUCTIVE GAMES TO INCREASE THE LEVEL OF READINESS OF SENIOR PRESCHOOLERS FOR SCHOOL LEARNING	58
Kalichak Yu. L., Hutsko L. I. USE OF HEALTH AND CORRECTION TECHNIQUES IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS.....	64
Канарова О. В. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	69
Коржова К. С. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС.....	73

Костенко Л. Д. РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	76
Майстренко Н. М. ЗАСТОСУВАННЯ ВИНАХІДНИЦЬКИХ ЗАДАЧ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.....	79
Манитовська Г. О. ІНШОМОВНА АУДИТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ТА ТРУДНОЦІ, ПОВ'ЯЗАНІ З ЇЇ ФОРМУВАННЯМ.....	83
Martianova M. E. BENEFITS AND DISADVANTAGES OF FAMILY EDUCATION.....	86
Мошконецький О. М. СПОРТИВНЕ УДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ЛІКАРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИНЦИПУ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ	88
Озимовський В. В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННИКІВ	90
Папудько Д. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ У ВВНЗ	92
Приймас Н. В. РОЛЬ ДИТЯЧИХ ТА МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....	96
Процишина О. Ю. СУТНІСТЬ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ	99
Степа С. М. КОМПЕТЕНТІСНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ В УМОВАХ НОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	102
Тарарук Д. П. СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ПРЕДМЕТІВ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	106

Exercises with the ball strengthen the muscles of the back and abdomen, create a good muscular corset, but most importantly – form the skills of proper posture. Teaching children football gymnastics in compliance with the basic requirements for the conduct and sequence of stages leads to the strengthening of the musculoskeletal system, improvement of the cardiovascular and respiratory systems, the development of physical qualities of the child, improving efficiency.

Fitball gymnastics has a wide range of health effects on the child's body, promotes the creativity of children's imagination and emotionally makes even children feel free. In addition, in the process of motor activity is formed self-esteem of preschoolers: the child evaluates his "I" with the direct efforts that she made to achieve this goal. In connection with the development of self-esteem develop such personal qualities as self-esteem, conscience, pride [7, p. 136].

Note that the use of exercises with fitballs requires from the teacher the ability to organize classes while maintaining a high motor density and intensity of load.

Thus, the use of fitball helps to strengthen the muscles of the back and abdomen, creating a good muscular corset; prevention of scoliosis; improving the functioning of the cardiovascular and respiratory systems; improving the blood supply to the spine, joints and internal organs; but most importantly – the formation of the skill of correct posture and proper breathing of preschool children.

Thus, football gymnastics is an innovative direction of physical education and rehabilitation of children, which combines all the necessary components for the harmonious development of the child.

References:

1. O'Sullivan S., Schmitz T. Physical rehabilitation. Philadelphia: Davis Company, 2004. 748 p.
2. Bohynych O. Health ideology – in the life of a child. Preschool education, 2006, № 7. S. 7–9.
3. Boychenko T. Valeology – the art of being healthy. Health and physical culture: a monograph. Kiev. 2005. № 2. Pp. 1–4.
4. Denysenko N. The educational process should be healthy. Preschool education, 2007. № 7. S. 8–10.
5. Zahorodnia L.P., Tytarenko S.A., Barsukovska H.P. Physical education of preschool children: a textbook. Sumy: University Book, 2018. 272 p.
6. Zahorodnia L.P. Pedagogical skill of the educator of preschool institution: monograph. Sumy: "University Book", 2010. 319 p.
7. Kokun O.M. Psychophysiology. Kyiv: Center for Educational Literature, 2006. 184 p.

8. Komisaryk M.I., Chuiko H.V. Theory and methods of physical education of preschool children: a textbook. Chernivtsi. Books – XXI, 2013. 484 p.
9. Levinets N. Introduction of health-preserving technologies as an actual direction of modern preschool education. Bulletin of the Institute of Child Development. Coll. Science. wash. Series: Philosophy. Pedagogy. Psychology. Vip. 16. Kyiv, 2011. S. 25–27.
10. Mashchenko Zh. Psychological characteristics of preschoolers. Psychologist, 2003, № 9. S. 2.
11. Ponimanskaya T.I. Preschool pedagogy: a monograph. Kyiv: Akademydav, 2014. 456 p.
12. The system of work on the psychophysical development of the child / Editor V.V. Efreinov. Ternopil: Mandrivets, 2006. 160 p.
13. Filonenko O. Healthy kindergarten graduate – a successful student. Preschool education, 2014, № 5. S. 17–19.
14. Chagovets A.I. Psychological and pedagogical features of the formation of a healthy lifestyle in preschool childhood. Preschool childhood: science-practice, conference materials. Mogilev: MTU, 2007. S. 77–80.
15. Chagovets A.I. Physical education of preschool children as a condition of preparation for school. Personally oriented pedagogical technologies in primary education: Proceedings of the international scientific-practical conference Ternopil: Ternopil National Pedagogical University. V. Hnatyuka, 2006. S. 78–81.
16. Shamrai A.I. Organization of physical culture and health work in schools. Preschool educational institution, 2007, № 10. S. 8–10.

Канарова О. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Не викликає суперечностей думка, про те, що прищеплення духовності та патріотичності людині, як загальнолюдських цінностей актуальна в різні періоди розвитку суспільства, особливо в моменти соціальної напруги у всьому світі.

Наукові джерела переконливо доводять, що дитина не знаходиться під постійним виховним впливом матеріальної і духовної культури свого народу. До виховного процесу не повною мірою включаються: принципи національного виховання, принцип культуровідповідності, принцип народності, які передбачають створення умов для засвоєння новим поколінням історії свого народу, його мови, пізнання і примноження духовної культури, національних традицій, звичаїв, забезпечуючи духовну єдність поколінь. Все частіше в суспільстві відчувається «дефіцит моральності», одним із проявів якого виступає втрата духовних цінностей народу, зокрема відчуження підростаючого покоління від народної культури, втрата духовності.

Головним завданням патріотичного виховання дітей дошкільного віку є формування основ національної самосвідомості – відчуття належності до певної нації, яка виявляється в етнічному самовизначенні (віднесенні себе до певної етнічної групи). Основою національної самосвідомості є національні почуття – комплекс емоцій, які фіксують суб'єктивне ставлення людей до своєї нації, її потреб і норм життя, а також співвіднесення до інших народів, як до людства в цілому. Значна кількість науковців сьогодні у формуванні патріотизму стоять на позиціях теоцентричного підходу. У ньому патріотизм трактується як пріоритетне духовне служіння Батьківщині, поєднане з діяльним богослужінням яке співпадає з поняття благочестя. З часом, через зміни у державній політиці, відбувся перехід від теоцентричного підходу до соціоцентричного. Соціоцентрична концепція ґрунтується вже не на національній чи конфесійній спільноті, а на належності до єдиного соціуму, єдиної держави [1].

Важливо, щоб сформовані у ранньому дитинстві національні почуття, елементи національної свідомості мали духовну спрямованість. На патріотично-духовне виховання слід звертати увагу саме у старшому дошкільному віці, адже розвиток емоційно-образного сприйняття має особливе значення, оскільки співвідноситься з розвитком правої півкулі головного мозку. Як відомо, права півкуля відповідає за просторові, образні функції. Встановлено, що саме ця частина мозку швидше обробляє, аналізує та синтезує отриману інформацію.

Так, пізнавальні процеси, пройшовши період диференціації, встановлюють взаємозв'язки один з одним на більш високому, якісно новому рівні. Зокрема, взаємозв'язок пам'яті з мовленням і мисленням забезпечують інтелектуалізацію. Таким чином, ці дві тенденції тісно взаємопов'язані і не існують одна без іншої [4].

На думку Ю. Погорельцевої національні почуття виникають на базі соціальних, які виникають як результат задоволення (незадоволення) соціальних і духовних потреб людей, їхніх потреб в людському

спілкуванні, належності до певного соціального кола. Соціальні почуття виступають як переживання стійкого характеру, одним із яких є патріотизм. Чим більше життєвих вражень набуває дитина, то тим більший обсяг її соціальних переживань.

Соціальні почуття мають величезний вплив на морально-психологічний стан, вони об'єднують (протиставляють), привертають до спільних (індивідуальних) дій, можуть викликати консолідацію або навпаки – конфронтацію. Усвідомлений інтерес до самобутності свого народу має велике значення для виховання моральності та духовності [3]. Визначальною характеристикою національного патріотизму є його гуманістична моральність, яка об'єктивно притаманна громадянському суспільству, бо виходить за рамки вказівної і забороняючої систем та піднімається на більш високий рівень ціннісно – світоглядної орієнтації. Вона включає такі риси як доброта, увага, чуйність, милосердя, толерантність, чесність, совісність, працелюбність, справедливість, гідність, повага і любов до своїх батьків, роду в цілому. Ці якості визначають культуру поведінки особистості. Цінності моралі полегшують сприймання правових норм, які, в свою чергу, сприяють глибшому усвідомленню моральних істин [1].

Народні традиції несуть в собі великий потенціал морального змісту, що дозволяє використовувати їх як засіб духовно-патріотичного виховання дітей. Вони не тільки дозволяють судити про розвиток уяви і зв'язного мовлення, а й допомагають виявити інтереси дошкільника, рівень обізнаності, ступінь сформованості у дошкільника етичних інстанцій і моральних суджень, а також образного узагальнення.

Спираючись на сутність, структуру і етапи духовно-патріотичного виховання, враховуючи вимоги соціально-економічного розвитку української держави, погляди педагогічної науки, досвід навчальних закладів, визначається зміст виховання. Наприклад, у програмі розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» рекомендовано розвивати інтерес до рідного міста, села, де проживає дитина. Залучати до відзначення не тільки традиційних (Святого Миколая, День матері, Різдво, Великдень), а й державних свят (День незалежності України, День конституції, День захисників України).

Один із найвідоміших засновників педагогічної науки та народної школи К. Ушинський назвав казки «першими блискучими спробами» створення народної педагогіки і вважав, що навряд чи хто-небудь був би спроможний «змагатися в цьому випадку з педагогічним генієм народу».

Такі моральні категорії, як добро і зло, добре і погано, можна і не можна, доцільно формувати своїм власним прикладом, а також за допомогою казок, в тому числі про тварин. У програмі також запропоновано орієнтовний перелік художніх творів для дошкільників

старшого віку («Зимівля звірів», «Цап та баран», «Кривенька качечка», «Іван-побиван», «Мудра дівчина», «Сірко») [2]. Ці казки допоможуть педагогу показати: як дружба перемагає зло, як важливо не кидати в біді іншого. Казка не дає прямих повчань дітям, але в її змісті завжди закладений урок, який вони поступово та ненав'язливо сприймають, багаторазово повертаючись до тексту казки.

Характеризуючи національну систему виховання в умовах державо-творчого процесу в Україні, духовно-патріотичне виховання особистості має базуватися на поєднанні освіти й національної культури, де вся система виховання розглядалася як гарант демократичності суспільного устрою та державотворення й слугувала ефективним засобом, за допомогою якого держава й попередні покоління мали можливість формувати людей за своїми аналогами починаючи з дошкільного віку.

Побудова ж демократичного суспільства, має базуватися на національній ідеї, любові до Вітчизни, класичній культурі й спрямовуватися в площині Я-концепції особистості, творчої особистості, громадянина, патріота України.

У народі кажуть: добрий приклад – кращий за сто слів. Втілюючи цей мудрий педагогічний прийом у життя, педагогам необхідно запрошувати до дитсадка відомих людей, фахівців, чий справі гідні наслідування та популяризації і можуть стати прикладом для малят. Діти бачать, що звичайні люди, які їх оточують, пишуть гарні вірші, випікають смачні хліби, керують складними машинами та механізмами, виборюють нагороди у спортивних змаганнях тощо. Тож і наші малюки, коли виростуть, стануть особистостями.

Недооцінка патріотизму та духовності як двох найважливіших складових суспільної та індивідуальної свідомості призводить до послаблення соціально-економічних, духовних і культурних основ розвитку суспільства і держави. Саме цим визначається пріоритетність духовно-патріотичного виховання особистості у виховній системі школи.

Список літератури:

1. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. К. : 2014. 29 с.
2. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку: «Українське дошкільля». Тернопіль: Мандрівець, 2017. 257 с.
3. Погорельцева Ю. А. Психологія особистості. СПб. : 2011. 104 с.
4. Урунтаєва Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. М. : Издательский центр «Академия», 2001. 336 с.

5. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні. Виховання і характер. Історія дошкільної педагогіки. Хрестоматія. К. : 1990. 652 с.

Коржова К. С.

аспірантка I курсу педагогічного факультету

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Актуальність дослідження професійної підготовки вчителів-математиків основної школи у закладах вищої освіти України зумовлена пошуком шляхів підготовки фахівця високого професійного рівня. Математика посідає ключове місце в науці, культурі, суспільному житті, оскільки є однією з найважливіших умов, що забезпечує науково-технічний прогрес. Рівень математичної освіченості безпосередньо впливає на ефективність використання природних ресурсів, розвиток економіки та створення найновітніших технологій.

Оскільки сучасний етап розвитку суспільства прогнозує активне застосування математики в різних галузях професійної діяльності, проблема професійної підготовки майбутнього вчителя математики розглядається багатьма науковцями. Вітчизняні науковці мають значні напрацювання, що розкривають зміст поняття «професійна освіта». Вагоме значення мають праці О. Абдуліної, М. Бубнової, Л. Поліщук, Л. Хоружої та ін. Так, М. Бубнова наголошує на тому, що професійна підготовка має подвійне значення і повинна розглядатися як процес (навчання) та як результат (готовність), визначається сукупністю вимог, які висуваються до фахівця [1, с. 19]. Дослідниця Л. Поліщук професійну підготовку розуміє як цілеспрямований, планомірний, організований процес педагогічних впливів як під час навчання, так і в позанавчальний час, що уможливує формування у здобувачів професійно значущих й особистісних якостей [3, с. 117].

Узагальнюючи різні підходи науковців до визначення терміну, вважаємо, що поняття «професійна підготовка» тлумачать як систему організаційно-педагогічних заходів, що зорієнтовані на особистісний розвиток студента, а кінцевим результатом цих заходів є готовність до здійснення професійної діяльності. У контексті нашого дослідження проаналізуємо сутність поняття «професійна підготовка майбутнього